

2018-2021

LANDBRUKSKONTORET
HSA

KOMMUNALE MÅLSETNINGER FOR BEVER I ASKIM KOMMUNE

Forord

Det har vært ett ønske fra Miljødirektoratet at forvaltningen av bever skal forenkles for jaktrettshaverne. Resultatet av dette kom gjennom ny forskrift i 2017 «*om forvaltning av bever*». Beverjakt blir gjennom den nye forskriften mer som småviltjakt, da det ikke blir noe krav om vald, tellende vannlengde eller fellingstillatelse for å jakte bever.

Kommuner som ønsker beverjakt må i tråd med ny forskrift åpne for jakt på bever, i hele eller deler av kommunen, gjennom lokal forskrift samt utarbeide kommunale målsetninger for bever i eget dokument. De kommuner som tidligere har åpnet for jakt på bever med hjemmel i gammel forskrift «*om forvaltning av hjortevilt og bever*», må åpne for beverjakt på nytt gjennom lokal forskrift med hjemmel i den nye forskriften «*om forvaltning av bever*». Det vil ikke være anledning til å jakte bever før en slik forskrift har tredd i kraft.

Av den grunn har Landbrukskontoret Hobøl, Spydeberg og Askim startet en prosess med å få på plass en ny lokal forskrift, samt kommunale målsetninger. Begge disse dokumentene ligger ute til høring med høringsfrist til høsten.

Innledning

Bever (*Castor fiber*) er den største gnageren vi har på den nordlige halvkule, og kan oppnå en vekt på opptil 40 kg selv om de fleste er mindre enn dette. Den opptrer ofte i familiegrupper eller kolonier på 3-6 dyr. Beverens litt merkelige levemåte gjør at den regnes som en nøkkelart i de områdene den holder til. Beverdemningene danner dammer og gir et sumppreget inntrykk av omgivelsene mange steder. Dette endrer stedets karakter og trekker til seg nye arter av både planter og insekter, som videre trekker til seg fugler og pattedyr. Beveren er derfor en veldig viktig art for artsmangfoldet mange steder.

Beverens føde består i stor grad av bark og ferske skudd av løvtre hovedsakelig osp, bjørk, selje rogn og hassel. I sommermånedene er også andre vannvekster en viktig del av føden. Siden beveren ikke greier å klatre, så feller den heller trær for å kunne nyttiggjøre seg av bark og kvister den ellers ikke ville fått tak i. Beveren kan ta mange trær, og i enkelte områder kan den ta alt som finnes av løvtrær. Dette medfører at den i områder hvor den får være i fred, og gjerne der det er flere individer, kan den ta det som finnes av løvtrær i sitt leveområde. Det er trolig på grunn av den påfølgende matmangelen i leveområdet at beverkoloniene noen ganger flytter til andre områder.

Vinterstid oppholder beveren seg i «beverhytter» som den bygger av kvister og jord ved elva eller dammen der den oppholder seg. Beverhytta er nøye konstruert, og har ofte to innganger under vannflata. For å danne dammer eller kulper kan beveren bygge demninger over bekker. Et større vannspeil er fordelaktig da beveren er forholdsvis dårlig til å ta seg frem på land. Den er derimot vesentlig mer atletisk når den svømmer. Flytting av stokker og kvister går også lettere i vann. Problemet kan være at disse imponerende byggverkene opparbeides i områder der de kan gjøre stor skade for hus, jord eller skogbruk. Enkelte steder demmer beveren opp slik at den samtidig legger store jordbruksarealer under vann, eller den oversvømmer skogen slik at trærne drukner. Dette vil i neste omgang medføre dårligere avlinger for jordbrukeren, og mindre utbytte av skogen for skogeieren. Flere grunneiere er derfor skeptiske til bever, og ønsker ikke bever på sin eiendom. Beverjakt er forholdsvis enkelt og dersom man har et område hvor det holder til en beverkoloni er denne relativt enkel å utrydde. Dette kan føre til et for høyt jakttrykk på beveren, så det er viktig at det opprettes gode rutiner for å overvåke bestanden.

Bestandsstatus

Beveren er i dag tallrik i store deler av Norge, men vi skal ikke langt tilbake før den var mer eller mindre utryddet fra skandinavisk fauna. På 1800-tallet var etterspørselen etter kjøtt, gjel og pels fra bever stor. For høyt jakttrykk førte til at beveren ble utryddet fra Sverige og Finland, og overlevde kun i små bestander i Telemark og Agder-fylkene. I 1880 ble bestanden av bever i Norge anslått til å være mellom 60-100 individer. Det hele endte med at beveren ble fredet i 1899. På begynnelsen av 1900-tallet begynte bestanden å ta seg opp igjen, og rundt 1920 ble det satt ut bever flere steder i Norge og Sverige. I dag finnes beveren fra Østfold og opp til Nordland, og bestanden telte rundt 50 000 individer på tidlig 2000-tallet.

Beveren var i lang tid borte fra Østfold, men er nå godt etablert i fylket. Det er usikkert om beveren kom hit fra naturlige norske bestander, eller om den har innvandret fra Sverige etter utsetting der. Det ble også satt ut bever i Østmarka i Oslo og det er sannsynlig at noen individer kan ha vandret inn derifra. Trolig er det en blanding av de forskjellige bestandene som er opphav til beverbestanden vi har i Østfold i dag.

Siden beveren er en forholdsvis lettjaktet art kan det være fort gjort å utrydde beveren fra et område. Det er også en del grunneiere som er skeptiske til bever, da den kan gjøre skade på eiendommen. Det er derfor viktig at jegere er klar over at kolonien raskt kan skytes ut, og at uttaket av bever må holdes under oppsyn.

Bever i Askim

Det ble åpnet for beverjakt i Askim i 2011. Tildelingen har ligget på 5-7 dyr, men det er ikke blitt skutt mange bever. Flest bever ble rapportert skutt i 2013, henholdsvis 3 dyr. Året før ble det ikke rapportert om noen fellinger i kommunen. Tildelingen har de to siste årene vært 6 dyr, men det er bare blitt rapportert inn 1 skutt begge årene.

Askim er en liten kommune i beversammenheng, og det er begrenset med steder det er mulig å jakte bever. Dette medfører at det ikke er den store interessen for beverjakt, og det felles få dyr pr. år. Kvaliteten på dataene som rapporteres gjennom fellingsrapporter er usikker. Hvis man ser på antall bever registrert skutt i Østfold gjennom hjorteviltregisteret.no sammenlignet med Statistisk Sentralbyrå sine tall er det et stort avvik. Det forteller oss at minimum en av statistikkene er feil. Om Askim har skjevhet i sine innrapporterte data vites ikke, men det reiser likevel spørsmål rundt kvaliteten på dataene.

Kartlegging av bestand

Siden forvaltningsansvaret er tillagt kommunen, og jaktretten tilhører grunneierne er det viktig at det etableres gode rapporteringssystemer mellom kommune og jaktrettshavere/jegere. Dette for å gi forvaltningsorganet en god nok innsikt i bestandens størrelse, og på den måten sikre at nødvendige tiltak blir gjennomført til rett tid.

Kartleggingsmetoder:

1. Taksering av bebodde hytter
2. Rapportering av felte dyr gjennom fangstrapportsystemet til SSB
3. Krav om lokal fangstrapportering
4. God dialog mellom jegere/rettighetshavere og kommunen

Målsetninger

1. Beveren i Askim skal holdes på et bærekraftig nivå, og det skal opprettholdes en bestand som produserer et høstbart overskudd
2. Dersom bestanden kommer under et akseptabelt nivå skal Askim kommune iverksette de tiltak som anses som nødvendig for at bestanden skal øke igjen. Slike tiltak kan for eksempel være:
 - a. Gjeninnføring av minstevannlengde for å få fellingsrett.
 - b. Totalfredning i hele eller deler av kommunen.
3. Bidra med å øke kunnskap om/øke forståelsen for beverens rolle i å skape et variert landskapsbilde, og å øke det biologiske mangfoldet i de områdene den forekommer.
4. Det skal være hardest jakttrykk i områder hvor beveren kan føre til store økonomiske skader for grunneier eller bruker. I områder der skadepotensialet er mindre bør beveren kunne holde til i levedyktige kolonier, med et forsiktig jaktuttak (maks to dyr pr koloni). Et for høyt jakttrykk i disse områdene kan medføre at de gjenlevende beverne sprer seg til områder med høyere skadepotensiale.
5. Skader som følge av beverens aktivitet skal, så langt det lar seg gjøre, løses gjennom ordinær jakt. Kommunen er restriktiv i tildeling av skadefellingstillatelser.
6. Kommunen skal, på egenhånd eller i samarbeid med jegere og jaktrettshavere, foreta en undersøkelse av bestanden for å øke og oppdatere kunnskapsgrunnlaget.

Forvaltning av bever i Askim, føringer med hjemmel i gjeldende forskrift:

1. Askim kommune ønsker ikke å innføre begrensninger av beverjakt i noen del av kommunen. Det forventes at grunneierne tar de forhåndsregler som er nødvendige og bidrar til en sunn forvaltning av beveren.
2. Kommunen ønsker gjennom fagkvalder, informasjonsskriv mm å gjøre rettighetshavere og jegere kjent med de kommunale målsettinger for forvaltningen. Herunder kravet om at det skal være en bærekraftig beverbestand i kommunen.
3. I områder med begrenset skadeomfang på skog og innmark oppfordres det til at det maksimum høstes to bever pr. koloni og at den voksne hunnen så langt det lar seg gjøre spares.
4. Det vil ikke bli pålagt noe lokalt rapportsystem for felling av bever.
5. Kommunen vil gjennom et samarbeid med grunneierlag, eller andre tilsvarende fora, forsøke å etablere et rapportsystem for aktive beverkolonier.